

Ni torej res, da zakon s §-om 246 o. d. z. pospešuje proletarstvo proletarca, marveč on ščiti vsako nedoletniško pridobitev imetja. Pekulij in sploh določba §-a 246 o. d. z. je ustanovljena samo v prid nedoletnikov — tudi imajočih proletarcev zoper — recimo s socialističnim izrazom — zoper tiranstvo očeta, varuha. Ta določba ni antisocialna.

Dr. Fr. M.

Važne odločbe upravnega sodišča od l. 1876. do l. 1906.

Izbral in priredil **Štefan Lapajne**, c. kr. okrajni glavar v p.

(Dalje.)

III. Bogočastje. — Konfesija otrok.

10. Nekrščen in še ne sedem let star otrok ne sme ostati izven konfesije, ako so starši izstopili iz verske družbe, ne da bi pristopili drugemu veroizpovedanju ali verski družbi. (O. 26. aprila 1877, št. 422. Z. l. št. 69.)

Ker so starši dne 1. maja 1872 rojenega V. Ž. pripadali katoliški veri, je moral ta otrok na podstavi zakona z dne 25. maja 1868, d. z. št. 49 pripadati isti veroizpovedi. Oče I. Ž. je sicer kesneje dne 7. aprila 1875 izstopil iz katoliške cerkve ter vsled tega trdi, da nastopi posledica v zmislu zgoraj navedenega zakona čl. 2., odst. 2. Temu se je pa ministrstvo za bogočastje in uk uprlo in proti odloku tega ministrstva je naperjena pritožba na upravno sodišče.

Upravno sodišče pravi v svojih razlogih:

Ni istina, da je imenovani svojo veroizpoved premenil; res je sicer, da je iz katoliške cerkve izstopil, a ni si izbral druge konfesije. Člen 6. navedenega zakona navaja natančno, kdaj je smatrati prestop iz ene veroizpovedi v drugo in na kak način je prestop v drugo konfesijo dopuščen. V tem slučaju manjkajo torej predpogoji člena 2 odst. 2. Zaradi tega sledi dne 1. maja 1872 rojeni otrok V. Ž. veroizpovedi takrat katoliških staršev

ter se prememba v veroizpovedi še ne 7 let starega otroka ne sme izvršiti. Ako je pritožitelj mnenja, da v le-tem slučaju sploh ne gre za premembo konfesije otroka, ker itak še ni krščen in ne spada v nikako versko družbo, tedaj je omeniti, da je bila po členu I. zgoraj navedenega zakona zakonita konfesija katoliška in je brez pomena, se je li cerkveni akt krsta izvršil ali ne.

Z ozirom na zakonite določbe mora vsak otrok pripadati določeni veroizpovedi. Že § 139 občnega drž. zak. ukazuje staršem, da morajo svoje zakonske otroke v verozakonu poučevati; ta dolžnost bi se ne mogla izpolnjevati, ako se otroke pusti brez vsake vere. Zakon z dne 25. maja 1868 drž. zak. št. 49 člen I. do III. ukazuje izrecno, da mora vsak otrok gotovi veroizpovedi pripadati, ter so starši in varuhi, kakor tudi dotični duhovniki odgovorni za natančno izvršitev dotičnih predpisov. Končno pa določuje tudi državni ljudsko-šolski zakon, da je v ljudskih in meščanskih šolah poučevati tudi verouk.

Ako je zakonito določeno, da otrok, kateri si sam ne more izbirati veroizpovedi, eni ali drugi konfesiji pripadati mora, ni to v nikaki zvezi s svobodo vesti in veroizpovedi staršev.

Na podstavi teh razlogov je torej upravno sodišče zavrnilo pritožbo I. Ž. zoper odlok ministrstva.

11. Zakonski otrok staršev, ki ob rojstvu otroka niso pripadali nobeni pripoznani cerkvi ali verski družbi, se tudi ne sme kaki cerkvi ali verski družbi zapisati. (O. 22. aprila 1882, št. 848. Z. VI. št. 1384.)

Zakonska B. in A. M. sta dne 2. septembra 1880 izstopila iz katoliške cerkve ter zakonitim potom izjavila, da ne marata pristopiti k nobeni zakonito priznani verski družbi. Dne 11. oktobra 1880 se jima je rodila hči, kar je oče še tisti dan prijavil okr. glavarstvu v B.

Ministrstvo notranjih stvari je odločilo, da mora B. M. svojo dne 11. oktobra 1880 rojeno hči tekom 14 dni dati krstiti in jo v katoliški veri vzgojevati.

Vprašanje nastane, je li upravičena ta zahteva glede na dejstvo, da starši ne pripadajo nobeni zakonito priznani verski družbi in glede na določbe zakona z dne 25. maja 1868 d. z. 49 o verskem izpovedanju otrok ter zakona z dne 9. aprila 1870, št. 51 d. z.

Upravno sodišče je to vprašanje zanikalo.

Po členu I. prvonavedenega zakona slede zakonski otroci veroizpovedi staršev, pri mešanih zakonih pa otroci moškega spola veroizpovedi očetovi, otroci ženskega spola pa veroizpovedi matere, ako ni bilo potom pogodbe drugače določeno. Namen zakona je torej, da se zakonskim otrokom ne more določiti druge konfesije, nego ono, kateri pripadajo starši ali vsaj eden izmed njih. Po tem namenu zakona je očitvidno tudi odločevati, kadar ni nobene neposredne zakonite določbe, namreč kadar starši ob času rojstva ne pripadajo nobeni konfesiji. Iz tega je jasno, da se tudi otroka ne more prištevati nobeni konfesiji, ker tudi starši k nobeni ne pripadajo.

Ta iz zakona z dne 25. maja 1868 razvidni namen ima pa svoje pozitivno utemeljevanje v zakonu z dne 9. aprila 1870, št. 51 d. z., s katerim so se državne razmere onih oseb, ki ne pripadajo nobeni konfesiji, uredile in po katerem morajo politična oblastva voditi rojstne matice takih otrok.

Vsled tega je smelo politično oblastvo v le-tem slučaju zgolj rojstvo navedenega otroka vpisati v svoje matice, vsi drugi ukazi niso zakoniti.

Pripomnja: Ta rzsodba je le na videz v protislovju s prejšnjo, dasiravno so starši v obeh slučajih brez konfesije.

12. Popolnem je izključeno, da se konfesija otrok med 7. in 14. letom premeni. (O. 28. junija 1883, št. 1447, Z VII., št. 1815.)

Roditelj Sch. sta prestopila iz Mojzesove vere h katolicizmu ter sta zahtevala, da velja ta prestop tudi za sina Oskarja, četudi je 7. leto prekoračil.

Ministrstvo za bogočastje in uk je to zahtevo odklonilo, a tudi upravno sodišče je pritožbo zakonskih Sch. zavrnilo iz nastopnih razlogov:

Razmerje med členom I. in II. zakona z dne 25. maja 1868 je to, da vsebuje člen I. določitev, člen II. pa premembo veroizpovedi. Pri tem določa člen I. za pravilo, da slede otroci konfesiji staršev, a člen II. pravilo, da se po členu I. določena konfesija toliko časa ne sme premeniti, dokler otrok po svoji lastni volji take premembe ne izvrši, a je na podstavi člena IV. istega zakona možna šele po dovršenem 14. letu.

Torej je zmisel zakona ta, naj bode konfesija otrokova katerakoli (na podstavi zakonitih določeb ali pogodbe pri mešanih zakonih), da se ta konfesija ne sme premeniti; izjema je le v členu II., katera se pa tiče edinole otrok pod starostjo 7 let.

Pri pomnja: Ta judikat je na podstavi zakonitih določeb jako bistroumno utemeljen, a izvršitev v praksi se mi zdi nemožna. Kako naj starši druge vere (katoliške) vzgajajo otroka od 7 do 14. leta po predpisih Mojzesove vere, kateri so se bili prostovoljno odpovedali?

IV. Bogočastje. — Pokopališče.

13. Nameščanje grobokopa pri konfesionalnem pokopališču je zadeva cerkvenih organov. (O. 17. novembra 1883, št. 2556. Z. VII. št. 1899.)

Ministrstvo za bogočastje in uk je odločilo, da je pokopališče v R. konfesionalno, da je last cerkvene občine in da je torej namestitev grobokopa zadeva cerkvenih organov.

Občina R. ne oporeka konfesionalnemu značaju pokopališča, trdi pa, da je ta okolnost brez pomena, ker grobokopa kakor sanitetnega uslužbenca mora glasom § 3 *lit. d)* zakona z dne 30. aprila 1870, št. 68 d. z. vsekakor občina namestiti, in to se je sploh od leta 1848 nepretrgoma izvrševalo.

Upravno sodišče je pritožbo občine R. zavrnilo iz nastopnih razlogov:

Da so konfesionalna pokopališča brez dvoma cerkvene naprave, ni sporno in da ima cerkev ali verska družba pravico do samostojne uprave teh zavodov, je z ozirom na člen XV. drž. osn. zakonov z dne 21. decembra 1867, št. 142 d. z. in zakona z dne 7. maja 1874, št. 50 d. z. tudi brezdvomno.

Namestitev grobokopa je upravno dejanje, ker se dolžnosti njegove raztezajo na upravo pokopališča. Sprejemati sme torej potrebne ukaze samo od onih, ki imajo pravico s pokopališčem razpolagati.

Nadzorovalna pravica občin glede konfesionalnih pokopališč pa s tem ni iluzorna, ker je cerkvena uprava na podlagi navedenih zakonitih določeb obvezana, državnim zakonom se pokoriti in vsled tega tudi svojim uslužbencem ukazovati, da izvršujejo ukaze višjih oblastev.

14. Občina ni upravičena predpisovati, v katerem jeziku se sme napravljati napise na nagrobnih spomenikih. (O. 5. novembra 1891. Z. XV. št. 6221.)

Magistrat v Trstu je na podstavi §-a 58 pokopališkega reda prepovedal napraviti nagrobni spomenik z nemškim napisom.

To odredbo je ministrstvo notranjih stvari z ozirom na člen XIX. drž. osn. zakonov razveljavilo, istotako tudi nadaljni sklep, da smejo biti napisi nagrobnih spomenikov samo v laškem ali latinskem jeziku.

Pritožbi mestnega magistrata upravno sodišče ni ugodilo iz nastopnih razlogov:

Res je sicer, da spada po § 3 zakona z dne 30. aprila 1870, št. 68 d. z. naprava, vzdrževanje in nadzorstvo pokopališča v samostojen delokrog občine, to je v oni delokrog, v katerem sme občina, držača se veljavnih zakonov, po svobodni volji razpolagati.

S prepovedjo nemških napisov na nagrobnih spomenikih in z določbo, da smejo biti nagrobni napisi načeloma le v laškem ali latinskem jeziku, so kršeni dvorni dekreti z dne 23. avgusta in 13. sept. 1784 in 12. avgusta 1788 in je tudi občina preokračila svoj delokrog, kajti glasom teh dvornih dekretov je dovoljeno sorodnikom in prijateljem umrlega postaviti mu poseben spomenik za znak ljubezni, spoštovanja in hvaležnosti. V tej pravici pa ne more občina posameznikov omejiti; izvrševanje te pravice sme le toliko zabraniti, ako bi bilo po pravu ali zakonu nedopustno.

Pravno ali zakonito nedopustna pa ni raba jezika, ki je različen od poslovnega jezika občine. Po besedilu zakona niso stranke omejene v rabi jezika, a tudi ni moči smatrati, da bi bil hotel zakon takšno omejitev določati, kajti zakon sam pravi, da spomenik je znak ljubezni, spoštovanja in hvaležnosti, in popolnoma primerno in umestno je, da se tem čutilom da duška v onem jeziku, v katerem postavitelj spomenika najlaže svoja čutila izražajo.

Da pa besedilo nagrobnega spomenika nikakor ne ovira varstvenih in zdravstvenih predpisov, katere mora občina čuvati, ne potrebuje posebnih dokazov. Prav tako se lastninske pravice občine do pokopališča z napisi na nagrobnih spomenikih nikakor ne omejujejo.

15. Namestitev in odpust grobokopa pri konfesionalnem pokopališču pristoja cerkvenemu predstojništvu, a ne samo župniku. (O. 1./III. 1893 št. 775. Z. XVII. št. 7116).

Župnik Z. se je pritožil proti ministrstvu za bogočastje in uk, ker je bilo izreklo, da sme le cerkveno predstojništvo grobokopa namestiti ali odstaviti, ne pa župnik sam.

Upravno sodišče pa tej pritožbi ni ugodilo iz nastopnih razlogov:

Ni sporno, da je pokopališče v H. konfesionalno in glasom zemljiške knjige last cerkvene občine. Z ozirom na konfesionalni značaj pokopališča razpolaga župnik v vseh zadevah, katere so čisto cerkvene. Omenjeno pokopališče, katero je last cerkvene občine, je sicer cerkvenim smotrom namenjena stvar, a obenem tudi imovina cerkvene občine, o kateri po §-ih 41 in 42 zakona z dne 7. maja 1874 št. 50 ne sme župnik sam razpolagati.

Med dolžnosti grobokopa spada raba pokopališča, a tega ni moči smatrati za cerkveno dejanje; torej je namestitev in odpust grobokopa upravna zadeva, ki spada po zgoraj navedenih zakonovih določenih v področje cerkvenega predstojništva.

16. Mrtvašnice so pritikline konfesionalnih pokopališč. (O. 3./VI. 1903 št. 6346. Z. XXVII. št. 1837).

Knez W., patron cerkve v D., se je pritožil proti odloku upravnih oblastev, katera so izrekla, da je pritožitelj obvezan kakor cerkveni patron prispevati k zgradbi mrtvašnice na pokopališču v D.

V svoji pritožbi na upravno sodišče trdi, da je izpodbijani odlok v protislovju s § 3 zakona z dne 30. aprila 1870 št. 68 d. z., po katerem spada vzdrževanje mrtvašnice v lastno področje občin, ter odpada vsled tega vsaka konkurenčna obveznost cerkvenega patrona, ter da zadeva v vsakem slučaju obveznost k prispevkom le občino D., oziroma vfarane občane. Dalje trdi pritožba, da farne občine D. sploh ni, ter da že iz tega razloga ni mrtvašnica konfesionalna naprava.

Upravno sodišče pa je pritožbo zavrnilo iz nastopnih razlogov:

Izvajanja pritožitelja so odločno nasprotna izjavam, katere je oddal njegov zastopnik v upravnem postopanju; ta je sam

pripoznal, da je obstoječe pokopališče konfesionalno. Ta izjava je tudi v tem utemeljena, da je patronatni urad izročil svojo ponudbo za odstop potrebnega sveta farni občini D. Kar pa velja glede pravne kvalifikacije pokopališča, velja tudi glede mrtvašnice, ki je pritiklina pokopališča.

Dalje je pa tudi vpoštevati, da se je dejansko vršila konkurenčna obravnava v zmislu §-a 57 zakona z dne 7. maja 1874 št. 50 d. z. pod vodstvom okrajnega glavarstva, katero je v tej zadevi tudi stvarno odločilo.

Ako bi se pa tikalo samo naprave, ki je v lasti, oskrbi in upravi občine po zmislu §-a 3 zakona z dne 30. aprila 1870 št. 68, potem bi morala občina D. nastopiti kakor prosilka, in bi se cela zadeva avtonomnim potom reševala. Dotičnih, od okrajnega glavarstva uvedenih obravnav pa se je zastopnik cerkvenega patrona udeležil in ni proti pristojnosti političnih oblasti ničesar ugovarjal.

Kar se pa tiče ugovora glede pravnega obstoja farnih občin, je treba se sklicevati samo na določbe §-ov 35, 37 in 52 zakona z dne 7. maja 1874 št. 50 d. z., zadevajoče ureditev zunanjih pravnih razmer katoliške cerkve, in na ministrsko naredbo z dne 31. decembra 1877 d. z. št. 52 o oskrbovanju zadev katoliških farnih občin. V teh določbah je pravni obstoj farnih občin in zastopstvo teh občin na nedvomen način urejeno.

V. Bogočastje — splošno.

17. Prostovoljno nabiranje darov za katoliške duhovnike v poboljšanje njih dohodkov je notranja cerkvena zadeva in nima državno oblastvo ugovarjati, ako glede dajatve ni spora. (O. 7. febr. 1885 št. 397 Z. IX. št. 2398.)

Okrajno glavarstvo in namestništvo je prepovedalo nabirati prostovoljne prispevke za duhovnike v T. v svrhu izboljšanja njih dohodkov, ker je občinski odbor v T. takemu pobiranju ugovarjal.

Ministrstvo za bogočastje in uk je to prepoved razveljavilo.

Upravno sodišče je pritožbo občine T. proti odloku ministrstva zavrglo iz nastopnih razlogov:

Ni sporno, da so napominani prispevki za duhovnike v T. zgolj prostovoljni in da obveznosti teh dajatev ne trdita niti župnik, niti kaplan in da tudi farani ne pripoznajo nikake obveznosti. Radi tega je take prostovoljne dajatve smatrati za zgolj notranje cerkvene zadeve, katerih ureditev spada samostojno pod cerkveno oblast, in bi smelo državno oblastvo le na podstavi zakona z dne 7. maja 1874 vmes poseči. Po določilih §-a 55 in 56 tega zakona so pa državna oblastva le takrat razsojati poklicana, ako nastane spor, ali je kdo obvezan k cerkvenim potrebščinam prispevati; to je pa v tem slučaju izključeno.

18. Razpolagati z zvonovi imajo pravico samo cerkveni funkcionarji. (O. 13. novembra 1891 št. 3586. Z. XV. št. 6244.)

Namestništvo v Pragi je izjavilo, da ima samo župnik pravico razpolagati s cerkvenimi zvonovi in da je samo ta upravičen mežnarju glede zvonjenja dajati ukaze in prepovedi, a da se županu v bodoče ni vtikati v ta opravila.

Občina W. je vložila proti temu odloku pritožbo, a upravno sodišče je pritožbo zavrnilo iz razlogov:

Da so zvonovi v cerkvene namene, ni sporno; vsled tega so posvečeni zvonovi »res sacrae« in ima le župnik pravico odločevati, pri katerih cerkvenih obredih je zvoniti, ne pa župan. Vprašanje, kdo je lastnik zvonov, je brez pomena, kajti lastninska pravica je omejena s tem, da se ne sega v pravico tretjih oseb in da se ne prekoračijo v zakonih določene meje javnega blaga (§ 364 obč. drž. zak.).

19. Voditelji cerkvenih matic (matrik) so podrejeni državnim oblastvom. Dolžnost, povrniti komisijske stroške. (O. 29. aprila 1904 št. 4435. Z. XXVIII. št. 2602/A.)

V. H. vkljub opetovanim pogojem ni predložil okrajnemu glavarstvu predpisanih izpiskov iz cerkvenih matic; vsled tega je bil odposlan uradnik ter je zaračunal komisijske stroške.

V. H. se je protivil povrniti te stroške ter se je pritožil proti dotičnim odlokom na upravno sodišče, ki pa je pritožbo iz nastopnih razlogov zavrglo:

Ugovor pritožitelja, da državno oblastvo glede vodstva cerkvenih matic ni nad župniki in da torej ni upravičeno razsojati o povrnitvi komisijjskih stroškov, je povsem neutemeljen. S cesarskim patentom z dne 20. februarja 1784 (zbirka zakonov cesarja Jožefa II., zvezek VI. str. 574) se je uredilo vodstvo krstnih, poročnih in mrliških matrik. S tem patentom se je izročilo vodstvo teh matic župnikom ter se je tudi podpisalo obliko, v kateri je te matice voditi. V §-u 8 je okrožnim uradom ukazano, da morajo od slučaja do slučaja v te matice pogledati, in v §-u 9 je župnikom naročeno, da morajo koncem vsakega leta napraviti natančen izpisek iz teh matičnih knjig in ga do srede januarja prihodnjega leta predložiti okrožnemu uradu.

Kar se teh opravil tiče, je torej katoliški župnik podrejen državnim, ne pa avtonomnim cerkvenim oblastvom. In tako so politična oblastva bila upravičena zahtevati od župnika V. H. predložitev izpiskov iz matičnih knjig in tudi upravičena, v slučaju nepokornosti potrebno ukreniti in po določenih ces. patenta z dne 20. aprila 1854 št. 96 d. z. povzročiti napravo izpiskov na župnikove stroške po svojem uradniku. Da treba poplačati komisijjske stroške, je torej le naravna posledica tega uradnega poslovanja in v §-u 5 naved. ces. patenta utemeljeno.

20. Prememba krstnega, v krstnih maticah vpisanega imena. (O. 1. junija 1902 št. 5939. Z. XXVIII. št. 2694/A.)

Pritožbo I. D. zaradi premembe v krstnih maticah vpisanega imena sina Miloš Franc Vlastimil na ime Jožef je u p r a v n o sodišče iz nastopnih razlogov zavrnilo:

Po ces. patentu z dne 20. februarja 1784 (zbirka zakonov Jožefa II., del IV.) je v krstno matriko vpisati ime otroka; za krstno ime je pa smatrati le ono, katero otroku pridene krst izvršujoči duhovnik. Iz poizvedeb v le-tem slučaju je brez dvoma dognano — in tega tudi pritožitelj ne taji — da se je njegovemu sinu pridejalo pri krstu ime Miloš Franc Vlastimil. Pri tem dejanskem stanju nima torej zahteva pritožitelja za prepis krstnega imena nobene pravne in dejanske podlage, kajti vpis zgoraj navedenega krstnega imena se popolnem strinja s postopanjem pri krstu in je po zgoraj navedeni zakoniti določbi popolnem nedopustno, da bi se drugo ime zapisalo v krstne matrike, kakor

ono, ki se je dejansko pri krstu pridejalo. — Ako pritožitelj trdi, da je duhovniku, ki je izvršil krst, izrekel željo, naj se krsti sina na ime Jožef, bi se res morala ta želja v poštrev jemati, a s tem, da se nepraviloma tej želji ni ugodilo, še ni nastal pravni razlog, da bi se v matično knjigo v protislovju z dejanskim postopanjem pri podelitvi krsta imelo vpisati drugo krstno ime, kakor ono, katero se je dejansko pridejalo.

VI. Bolniška blagajna

21. Pri posebnih okolščinah se sme obolelega člana bolniške blagajne oddati v javno bolnico in je bolniška blagajna dolžna plačati oskrbnino, akoravno ni bila preje obveščena. (O. 6. aprila 1895 št. 1776. Z. XIX/l. št. 8558.)

Bolniška blagajna v M. trdi, da ni dolžna plačati za obolelega in v javno bolnico vsprejetega K. vse v bolnici narasle oskrbne stroške, ampak samo po pravilih pripadajočo bolniško podporo, ker je bil K. — ki je sicer član bolniške blagajne — vsprejet v javno bolnico brez vednosti in pritrditve bolniške blagajne.

Pritožbo proti dotičnemu odloku ministrstva, da v tem slučaju ne pride pravica razpolaganja bolniške blagajne v poštrev z ozirom na bolezen in oddaljenost bolnika od sedeža bolniške blagajne, je upravnno sodišče iz nastopnih razlogov zavrnilo:

Kar se tiče ugovora pritožbe, da se je obolelega vsprejelo v javno bolnico brez vednosti in privoljenja bolniške blagajne, je istina, da ima bolniška blagajna v zmyslu §-a 6 zakona z dne 30. marca 1888 drž. zak. št. 33, ozir. §§ 11 in 13 blagajničnih pravil, pravico odločevati, se li v posameznem slučaju, mesto bolniške podpore, odda obolelega člana v javno bolnico, in je povrnitev vseh bolniških stroškov zavisna od tega, da se je bil vsprejem v bolnico zvršil na odredbo bolniške blagajne, ali pa, da je ta bila privolila v nadaljno oskrbo v bolnici.

Razpolaga bolniške blagajne glede na pravilno podelitev bolniške podpore (§ 6 zakona o bolniških blagajnah) ali pa oddaja v javno bolnico (§ 8 istega zak.) pa je tedaj izključena,

kadar je bil vsprejem obolelega v bolnico vsled posebnih okolščin neizogibno potreben. Ker nima blagajna pravice določati načina podpore, tudi ne more odklanjati dolžnosti, da povrne narasle bolniške stroške za dobo, katera je v § 8 zakona o bolniških blagajnah, oziroma v blagajničnih pravilih določena. V le-tem slučaju pa je bil vsprejem obolelega K. v bolnico na podlagi zvedenškega mnenja okrajnega zdravnika in primarija bolnice neizogibno potreben; torej ni bil vsprejem odvisen od privoljenja bolniške blagajne.

22. Dolžnost bolniških blagajen nasproti občinam ali korporacijam (§ 64 zakona o bolniških blagajnah), povrniti ekvivalent za zdravniško pomoč, kakor delež podporščine, zavarovancu pristojee. (O. 2. januarja 1897 št. 5. Z. XXI/l, št. 10.243.)

Namestništvo v G. je odredilo, da je splošna delavska bolniška podporna blagajna v G. dolžna povrniti mestni občini 96 fl. 40 kr. za oskrbovanje člana bolniške blagajne F. V. v mestni bolnišnici, dasi mestna bolnica ni javna in se določba §-a 8 zakona o bolniških blagajnah ne da uporabljati, se je vendar vsprejem navedenega bolnika v bolnico odredil vsled nakazila bolniške blagajne in ker pristojaa obolelemu bolniška podpora 65 kr. na dan, dalje ekvivalent 50 kr. za zdravniško pomoč in oskrbo ter je ta zahteva v zmislu § 64 zakona o bolniških blagajnah prešla na mestno občino v G.

Ministrstvo notranjih stvari je ta odlok potrdilo, na vloženo pritožbo pa je upravno sodišče odločilo tako:

Pritožba izpodbija, da je bolniška blagajna splob obvezana plačevati ekvivalent za zdravniško pomoč in zdravila za člana, ki se ni posluževal ali se ni mogel posluževati zdravniške, od bolniške blagajne mu na razpolago dane pomoči in zdravil, in da izgubi dotični član svojo pravico do blagajne, ne da bi imel pravico zahtevati ekvivalent. Ta pravni nazor je pa napačen, kajti zahtevanje zavarovanih oseb, da bolniške blagajne dajo brezplačno zdravniško pomoč in potrebna zdravila, je utemeljeno v §-u 6 zakona o bolniških blagajnah, in te pravice ni moči nikomur odrekati. Ako se torej zavarovani bolnik sam poslužuje druge zdravniške pomoči in zdravil, ima to le ta učinek, da ni dolžna blagajna vseh stroškov plačati, ampak samo one,

kateri bi njej narasli. Ker so v le-tem slučaju po zmislu § 64 zakona o bolniških blagajnah vsi stroški, ki so narasli za F. V. v mestni bolnici v G., prešli na mestno občino v G., tedaj je bolniška blagajna obvezana one stroške mestni občini G. povrniti, katere bi morala blagajna sama izdati za zdravniško pomoč in za zdravila.

VII. Domovinsko pravo.

23. Pravne posledice zakona, sklenjenega med avstrijskim podanikom in inozemko, glede domovinske pravice žene in njenih nezakonskih otrok. (O. 9. oktobra 1896, št. 5350. Z. XX/II. št. 9960.)

Po §-u 37 obč. drž. zak. je pravna opravila, katera sklepajo Avstrijci z inozemci na inozemskem, razsojati po zakonih kraja, kjer se je opravilo sklenilo, ako se ni pri sklepanju drugo pravo izgovorilo in ako se temu ne protivi predpis §-a 4 obč. drž. zak., po katerem so avstrijski državljani tudi pri dejanjih in opravilih, katera zvrše zunaj avstrijske države, vezani na avstrijske zakone toliko, kolikor ni njih osebna zmožnost s tem omejena, in imajo taka pravna dejanja tudi v avstrijskih deželah pravne posledice.

V le-tem slučaju gre za zakon, katerega je sklenil Avstrijec K. A. z badensko državljanko L. V. pred civilnim stanovskim uradnikom. Da je bil ta zakon po zakonih, v veliki vojvodini Baden veljavnih, pravilno sklenjen, in da se je tudi »legitimatío per subsequens matrimonium« treh pred zakonom rojenih otrok po badenskih zakonih pravilno izvršila, je vsled priloženih uradnih spričeval, izdanih na podlagi državne pogodbe z dne 25. februarja 1880, št. 85 drž. zak. brez dvoma, in temu tudi občina G. ne oporeka; ona le trdi, da je od K. A. sklenjeni zakon v Avstriji neveljaven in da se dosledno tudi »legitimatío per subsequens matrimonium« zaradi neveljavnosti zakona ne more smatrati za pravilno.

Politična oblastva so z ozirom na uradna potrdila glede sklenjenega zakona in glede priznanja očetovstva vred §-ov 97 in 99 obč. drž. zak., po katerih je vedno domneva za veljavnost zakona in po katerih ima le sodnik pravico razsojati

o neveljavnosti zakona — kar se pa ni zgodilo — pripoznala L. V. za ženo K. A., in ker domovinska pravica K. A. v občino G. ni sporna, tudi domovinska pravica žene in treh pred zakonom rojenih, a pozneje na podstavi sklenjenega zakona legitimiranih otrok po zmislu §-a 5 točka 2 in §-a 6 točka 3 domovinskega zakona z dne 3. decembra 1863, št. 105 drž. zak. ni dvomljiva.

Upravno sodišče v teh odlokih ni našlo nikake protizakonitosti in je pritožbo občine G. iz zgoraj navedenih razlogov zavrglo.

24. Vprašanje o domovinskem pravu nezakonskega, od omožene žene med zakonom rojenega otroka. (O. 12. junija 1897, št. 3346. Z. XXI./I. št. 10.824.)

Občina V. ugovarja domovinski pravici otroka L. H., dne 24. julija 1894 rojenega, ker ni oče tega otroka sprog matere, kajti zakonska živita že od januarja 1893 ločena, in trdi v svoji pritožbi na upravno sodišče, da je sicer mati tega otroka z možitvijo z V. H. dobila v občini V. domovinsko pravico, katero ima še sedaj, a da določbe §-a 6 domovinskega zakona ni možno uporabljati in jo je le v zvezi s §-om 12 razlagati, tako da je ni smeti raztezati na nezakonske otroke, kateri so med zakonom od omožene žene rojeni, kajti drugače se pride v protislovje s §-om 165 obč. drž. zakonika.

Upravno sodišče pa je pritožbo kakor neutemeljeno zavrnilo iz razlogov:

Po §-u 6 odst. 2 domovinskega zakona z leta 1863 so nezakonski otroci v oni občini pristojni, kjer je imela mati ob času poroda svojo domovinsko pravico; torej je merodajna domovinska pravica matere ob času poroda in je brez pomena to, na kateri podlagi si je bila mati pridobila domovinsko pravico. § 12 pa ne omenja izvirne pridobitve domovinske pravice, kakor § 6, ampak samo premembe v domovinski pravici, in ni torej s §-om 6 glede nezakonskih in nelegitimiranih otrok niti v protislovju, niti v zvezi. A tudi § 165 obč. drž. zak. ni nikakor v nasprotju s §-om 6 domovinskega zakona, kajti določbe občnega državljanskega zakonika urejujejo le civilno-pravne odnošaje med starši in otroci, dočim se na javnem pravu utemeljeno vprašanje o domovinski pravici da rešiti samo po domovinskem pravu.

Ker so torej po §-u 6 nezakonski otroci v oni občini pristojni, kjer je imela mati ob času poroda svojo domovinsko pravico in ker je bila mati L. H. v tem času nesporno v občini V. pristojna, tedaj je izpodbijana odločba namestništva zakonito utemeljena.

25. Oporekanje veljavnosti domovinskega lista. (O. 27. aprila 1901, št. 3316. Z. XXV. št. 287 A.)

Občina H. se je pritožila proti odloku deželnega odbora v P., ki je odločil, da je občina H. dolžna dajati ubožno podporo tja pristojnemu l. P. Občina H. trdi, da je l. P. pristojen v B. in da se ji ne more ukazati dotičnega podpirati, dokler ni o domovinstvu končno odločeno.

Upravno sodišče pa je vloženo pritožbo zavrnilo iz naslednjih razlogov:

Glasom §-a 22 zakona z dne 3. decembra 1868 drž. zak. št. 105 in §-a 3 zakona z dne 3. decembra 1868, št. 59 drž. zak. je domovna občina obvezana, uboge domačine podpirati. Posvedčenje o domovinski pravici se zvrši z domovnico. Iz tega izhaja, da je lastnik domovnice toliko časa upravičen, vse iz domovinstva izvirajoče pravice, torej v slučaju obubožanja tudi podpore zahtevati, dokler ni neveljavnost domovinskega lista dokazana. Tukaj ni sporno, da ima l. P. domovinski list, katerega mu je izdala občina H. dne 12. decembra 1864. leta. Res je sicer, da je občina H. v teku obravnav izjavila, da je ta domovnica neveljavna, ker je bil l. P. ob času izdaje domovinskega lista v B. pristojen. Splošna trditev pa ne zadostuje, da se domovnico, javno listino ob veljavo spravi. Neveljavnost domovnice se mora namreč dokazati pred onimi oblastvi, katera so v razsojo o domovinstvu pristojna. Dokler se pa to ne zgodi, to je, dokler je domovinska pravica l. P. v občini H. z domovnico dokazana, so bila avtonomna oblastva upravičena, razsojati o zakonitosti zahtevanja ubožne podpore.

26. Domovinska pravica na podstavi desetletnega bivanja. Zahteva občine za vsprejem v domovinsko zvezo druge občine ni odvisna od privolitve prizadetega občinca. (O. 20. septembra 1902, št. 8045. Z. XXVI. št. 1222/A.)

Občina I. je zahtevala, da se F. I., kateri je dosedaj v tej občini pristojen, a biva od polnoletnosti, to je od leta 1874 neprestano v občini B., vsprejme v domovinsko zvezo te občine.

To zahtevo je občina B. odklonila, ker je F. I. izjavil, da ne zahteva nobene premembe v svoji domovinski pravici.

Okrajno glavarstvo in namestništvo v Pragi je pripoznalo, da je zahteva občine I. v zakonu utemeljena.

Pritožbo občine B. je upravno sodišče zavrnilo.

Pritožiteljica izrecno pripozna, da so dani vsi pogoji, pod katerimi sme F. I. zahtevati vsprejem v občino B., je pa mnenja, da k temu zadostuje izrecna ali vsaj tiha pritrditev dotičnika; v tem slučaju pa nam je opraviti z izrecnim ugovorom. Ta nazor pa je povsem neutemeljen.

Zahtevi za vsprejem v domovinsko zvezo občine, v kateri F. I. prebiva, bi se moralo itak ugoditi v zmislu §-a 2 zakona z dne 5. decembra 1896, št. 222 in ne bi trebalo občini I. staviti predloga po zmislu §-a 3 navedenega zakona. Namen zakonodavca je bil namreč, da se ne samo prosilcu, ampak tudi sedanji domovni občini prosilčevi, neodvisno od volje njegove, ustanovi pravica, staviti predlog za vsprejem v domovinsko zvezo občine bivališča, kajti v bistvenem interesu sedanje občine je, da njeni domačini, kateri so cela desetletja iz občine odsotni in svoje najboljše telesne in duševne moči v tujini izrabijo, zopet v domovno občino ne pridejo in potem tej v oskrbo pripadejo.

Ta namen je tudi v zakonu jasno izražen, kajti § 3 določa, da je pri v §-u 2 naštetih pogojih ne samo dotična oseba, oziroma njen pravni naslednik, ampak tudi sedanja domovna občina upravičena zahtevati vsprejem v občino bivališča, ni pa ta pravica odvisna od privoljenja v prvi vrsti poklicane upravičene osebe.

Pravica sedanje občine je torej izvirna poleg enake pravice upravičene osebe in sme sedanja domovna občina z uspehom posluževati se te pravice in v zvezi stoječega razbremenjenja, ne glede na pritrditev ali ugovor prizadete osebe.

Pripomnja. Ta odločba je zaradi tega jako važna, ker bi se kaj lahko pripetilo, da bi se kdo, ki je dosedaj pristojen v bogati občini, preskrbljeni z raznimi dobrodelnimi zavodi in ustanovami, branil sprejeti domovinsko pravico v občini njegovega več kot desetletnega bivanja, češ da je ta občina uboga in mu

na stara leta ali za slučaj nezmožnosti za delo in prislužek ne more nuditi toliko udobnosti, kakor sedanja domovinska občina.

Umevno je torej stremljenje vsake občine, da se skuša kolikor moči razbremeniti, ter je novi domovinski zakon z dne 5. decembra 1896, št. 222 drž. zak. nasproti starejšim zakonom o domovinstvu prava dobrota.

27. Nedopustnost pristojbin za vsprejem v domovinsko zvezo inozemca, kateremu se je na podlagi desetletnega bivanja vsprejem zagotovilo. (O. 3. oktobra 1903 št. 10.076. Z. XXVII. št. 2006/A.)

Mestni zastop S. je obljubil udovi T. M., dosedaj pristojni v Eisenach na Saksonskem, vsprejem v občinsko zvezo mesta S., ako si pridobi avstrijsko državljanstvo. Stavil pa je pogoj, da preje plača vsprejemno pristojbino 150 K.

Deželna vlada je odlok mestne občine S., kolikor se tiče zahteve za vplačilo pristojbine, razveljavila; na to se je mestni zastop pritožil na upravno sodišče.

Upravno sodišče pa je pritožbo zavrnilo:

Mestna občina S. trdi v prvi vrsti, da z ozirom na § 9 odstavek 3 domovinskega zakona z dne 5. decembra 1896 št. 222 drž. zak., po katerem ni dovoljeno zahtevati pristojbine za podeljeno domovinstvo na podlagi §-a 2 do 4 istega zakona, ni dvomiti, da je občina upravičena terjati pristojbino, ako se obljubi vsprejem inozemca v zmislu §-a 5 navedenega zakona. S tem hoče občina očitvidno trditi, da je obljuba za vsprejem inozemca v domovinsko zvezo po zmislu §-a 5 različna od pogojev po zmislu §-a 2 do 4 domovinskega zakona.

Proti tej trditvi pa govori popolnoma jasno besedilo §-a 5, ki veleva, da dobe inozemci in osebe, katerih državljanstvo ni dokazano, pod pogoji §-a 2 do 4 pravico do zagotovila za vsprejem v kako avstrijsko občino. Zahteva inozemca, da se mu obljubi vsprejem v občinsko zvezo, zavisi torej le od pogojev navedenih v §-u 2 in je, ako so dani ti pogoji, njegovi zahtevi prav tako ugoditi, kakor lastnim državljanom, ako so pogoji §-a 2 dani. S tem je hotel zakonodavec brez dvoma izreči, da je poleg že obstoječih pravnih naslovov za vsprejem v domovinsko zvezo na podstavi §-a 5 zak. z dne 3. decembra 1863 št. 105 ustanovil še en naslov, namreč desetletno nepretrgano bivanje in da je ta

pravni naslov enako merodaven pri avstrijskih državljanih, kakor pri inozemcih; razlika je le-ta, da je pri inozemcih zahteva v obliki obljube za vsprejem, ako si pridobe državljansko pravico.

Iz tega pa izhaja nadalje, da na podlagi §-a 9 zakona z dne 3. decembra 1863 št. 105 izdani deželni zakon, ki dovoljuje pobiranje pristojbin za vsprejem v domovinsko zvezo, ne zadošča za pobiranje pristojbin za popolnoma nov, na podstavi zakona z dne 5. decembra 1896 št. 222 drž. zak. uvedeni pravni naslov, namreč desetletno nepretrgano bivanje v občini. Samoobsebi je torej umevno, da velja to načelo enako za avstrijske državljane, ki imajo pridobljen naslov desetletnega bivanja, kakor tudi za inozemce, ki zahtevajo na istem naslovu obljubo za vsprejem v domovinsko zvezo.

Mnenje mestne občine, ki ima na podlagi deželnega zakona z dne 10. marca 1891 št. 9 d. z. pravico zahtevati pristojbino za izrecen vsprejem v domovinsko zvezo, je v tem torej napačno in v zakonu neutemeljeno, da ima tudi pravico zahtevati pristojbino takrat, kadar se inozemcu na podlagi §-a 5 istega zakona izda obljuba za vsprejem na podstavi zakonite zahteve vsled desetletnega bivanja.

28. Pridobitev domovinske pravice z desetletnim bivanjem v občini. Neprostovoljno bivanje pod skrbstvo postavljenega umobolnika. (O. 14. aprila 1902 št. 3772. Z. XXVIII. št. 255/A.)

Občina Z. se je pritožila proti odloku gorenje-avstrijskega namestništva, s kojim je izreklo, da je pod skrbstvo postavljeni umobolni I. F. še vedno v občino Z., ne pa v občino K. pristojen.

Upravno sodišče je pritožbo zavrnilo iz razlogov:

Po §-u 2 odst. 1 zakona z dne 5. decembra 1896 št. 222 se izrecen vsprejem v občinsko zvezo ne more odreči onemu avstrijskemu državljanu, kateri biva, dosegši svojepravnosti, 10 let prostovoljno in nepretrgoma v občini. V tem slučaju je dognano, da je bil I. F., 42 let stari hlapec, s sklepom sodišča v L. zaradi sodno dognane blaznosti postavljen pod skrbstvo. S tem izrekom pristojnega sodišča se je imenovanemu vzela državljanska zmožnost za pravna dejanja. Posledica tega izreka je, da dotični ni zmožen samostojno in prostovoljno si izbirati

bivališče in da je skrbstvena oblast upravičena, v danem slučaju oddati tako osebo v blaznico ali pa na kak drug primeren kraj.

Niti eno, niti drugo se v tem slučaju ni zgodilo, marveč je I. F. ostal še nadalje v P. Od tega trenutka pa, ko je sodišče blaznega postavilo pod skrbstvo, ni moči trditi, da je bivanje njegovo v P. prostovoljno, in sicer zaradi tega ne, ker mu manjka proste volje izbirati si bivališče in ker je skrbstvenemu oblastvu prosto, da mu odredi drugo bivališče.

Trditev pritožbe, da se skrbstvo razteza samo na imovinske razmere, je v protislovju z določili obč. drž. zakonika (§§ 21, 187, 188, 269, 282), po katerih se, osobito v slučaju blaznosti, skrbstvo ne razteza samo na upravo premoženja, ampak tudi na oskrbo osebe. Ozirati se je treba pri tem tudi na določbo §-a 71 jurisdikcijske norme, iz katere je razvideti, da oskrbovanec nima samostojnega bivališča, ampak, da je merodajno bivališče in podsodnost skrbnikov.

Ako je torej sklep upravičen, da od 2. julija 1897, s katerim se je I. F. postavilo pod skrbstvo, njegovo bivališče v P., občina K., ni bilo več prostovoljno, da torej od takrat desetletno priposestovanje dd. 1. januarja 1891 v zmislu §-a 2 domovinskega zakona počiva, je torej zahteva občine P. nasproti občini K. za vsprejem v le-to občino v zakonu neutemeljena, in vsled tega je bilo tudi pritožbo občine Z. zavrniti.

29. Vsprejem slepega otroka v učni zavod za slepce ne spada med oskrbo ubožcev. (O. 18. junija 1904 št. 6642. Z. XXVIII. št. 2748/A).

Mestna občina v S. se je branila, bivšega gojenca A. V. na podlagi desetletnega bivanja vsprejeti v občinsko zvezo, zaradi tega, ker je bil od leta 1888 do 1903 v učnem zavodu za slepce na deželne stroške ter je torej užival oskrbo ubožcev.

Pritožbo mestne občine S. je upravno sodišče zavrnilo.

Na podlagi uradnega dopisa nižjeavstrijskega deželnega odbora je dognano, da je bil I. V. res od 24. septembra 1888 do 31. maja 1903 v deželnem zavodu za slepce v P. ter je užival prvotno ustanovo. Iz dotičnega dopisa pa je tudi razvideti, da ima ta deželni učni zavod edinole namen, slepe otroke, kateri so sicer zdravi in izobraženi, kateri pa zaradi te telesne hibe ne morejo obiskovati javne ljudske šole, poučevati v predmetih

ljudske šole, da plačujejo premožni starši za vsprejem v ta zavod in da so ubožni starši vsakega prispevka prosti — torej je ta zavod le učilnica za slepe otroke, ne pa oskrbovalnica. Z ozirom na te okolščine je torej sklep opravičen, da je vsprejem slepega otroka v ta zavod, ako je tudi brezplačen, šolska in ne ubožna zadeva in da se s tem otroku nudi reden šolski pouk, ne pa staršem ubožna oskrba.

Izrek upravnih oblastev, da se v le-tem slučaju ne more govoriti o ubožni oskrbi, ki bi ovirala vsprejem v domovinsko zvezo, je torej opravičen in ni s tem izrekom nikak zakon kršen ali pa napačno uporabljen.

30. Penzije invalidov ali doklade za prizadete rane ne spadajo pod naslov ubožne oskrbe. (O. 8. oktobra 1904 št. 10.409 Z. XXVIII. št. 2938).

Mestna občina V. se je pritožila proti odloku namestništva v L. zaradi vsprejema invalida F. St. v domovinsko zvezo, ker uživa invalidno penzijo, torej oskrbo ubožcev.

Upravno sodišče pa je pritožbo iz nastopnih razlogov zavrnilo.

F. St. uživa na podstavi zakona z dne 27. decembra 1875 št. 158 d. z. invalidno penzijo in doklado zaradi prizadetih ran. Po dotičnem zakonu dobe podčastniki po 18letni dejanski službi brez drugega predpogoja; vojaki, kateri najmanj deset let služijo in so za daljno vojaško službovanje nesposobni postali, ne glede na njih pridobitno zmožnost; dalje podčastniki in vojaki, ki ne služijo še 10 let pod pogojem, da niso vsled lastne krivde onemogli postali in so za delo in prislužek nezmožni, — pravico do stalne invalidne penzije v zakonito določeni meri. Po istem zakonu dobe tudi podčastniki in vojaki, ki so bili od sovražnika ali pa ob času miru izvrševaje svojo službo ranjeni, k penziji še doklado za rane letnih 48 goldinarjev.

Navedeni zakon izraža čisto jasno, da imajo podčastniki in vojaki pod gotovimi, zakonitimi pogoji pravico do invalidne penzije in do doklade za rane, katere so zavisne od službenih let, oziroma od nezmožnosti za delo in prislužek, oziroma zaradi ran, nikdar pa od ubožstva dotičnega invalida, torej mora tudi tist, kateri je sicer za pridobitek nezmožen, a ima druga sredstva za prežitek, dobiti penzijo in doklado za rane. Radi tega ni do-

pusno, penzijo in doklado za rano, do katerih ima pravno pravico in kateri nista zavisni od ubožstva, smatrati za ubožno oskrbo. §

Ako trdi pritožba, da je vsakega invalida po zmislu §-ov 2 in 7 zakona z dne 5. septembra 1880 št. 12 dež. zak. (za Gorenje Avstrijsko) smatrati za ubožca, je treba le pripomniti, da je revež samo tist, ki si z lastno močjo in z lastnimi sredstvi ne more najpotrebnejšega preživitka preskrbeti zase in za rodbino, a pritožiteljica sama ne trdi, da je F. St. zahteval od občine stalno miloščino.

31. Domovinske pravice ne morejo zahtevati poštarji iz naslova javne službe. (O. 7. marca 1906 številka 1359. Z. XXX. št. 4233/A.).

Instančnim potom je bila odklonjena zahteva c. kr. poštarja A. K. radi pripoznanja domovinske pravice v občini N. in izdava domovinskega lista na podlagi §-a 10 domovinskega zakona z dne 5. decembra 1896 št. 222 d. z., ker c. kr. poštarji ne spadajo med osebe, v navedenem zakonu označene.

Upravno sodišče je pritožbo poštarja A. K. iz nastopnih razlogov zavrnilo.

Po §-u 10 navedenega zakona, ki je sedaj edino še merodajen, si pridobe stalno nameščeni dvorni, državni, občinski in okrajni uradniki, kakor tudi uradniki javnih zakladov in sluge teh vrst, duhovniki in javni učitelji, končno c. kr. notarji z nastopom službe domovinsko pravico v oni občini, kjer jim je nakazan uradni sedež. K funkcionarjem te vrste, osobito k državnim uradnikom pa brez dvombe ni moči prištevati c. kr. poštarjev.

Vsled naredbe c. kr. trgovskega ministrstva z dne 19. maja 1900 št. 87 d. z. o osebnih razmerah poštarjev, katera je za organizacijo edino merodajna, je povsem jasno, da jih je ta naredba na menoma postavila v nasprotje z državnimi uradniki po zmislu zakona z dne 15. aprila 1873 št. 47 drž. zak. To se kaže osobito v §-u 29 (uniformiranje) in v §-u 30 (predpis o dohodkih). Dalje veleva § 39 iste naredbe, da je disciplinarne naredbe državnih uradnikov »zmisloma« uporabljati na poštarje, osobito določbe ces. ukaza z dne 10. marca 1860, in to zopet dokazuje, da ne spadajo poštarji k državnim uradnikom, kajti v tem slučaju bi se morala ta cesarska naredba neposredno in ne samo »zmisloma«

uporabljati, kar je pač veljavno pri poštnih uradnikih, ki so v činovne razrede uvrščeni.

Na opazko pritožbe, da c. kr. poštarji, ako že niso državni uradniki, so pa vsaj uradniki javnih zakladov, je pa samo omeniti, da c. kr. poštarji niso državni uradniki, pač pa nameščenci države, torej jih ni moči nikakor smatrati za uradnike javnih zakladov.

32. Uživanje ubožne ustanove spada med ubožno oskrbo, ter se vsled tega z desetletnim bivanjem v občini ne pridobi domovinske pravice. (O. 13. septembra 1906 št. 9592. Z. XXX. št. 4597.)

Instančnim potom je ministrstvo notranjih stvari odločilo, da ima leta 1848 rojena M. L. pravico, na podlagi §-a 2 zakona z dne 5. decembra 1906 št. 222 d. z. zahtevati vsprejem v domovinsko zvezo občine V.

Ta odlok izpodbija občina V. ter navaja, da uživa M. L. za svoje nedoletne otroke V. R. in I. ubožno ustanovo od sedanje domovne občine Prage.

V pravnem oziru je le sporno, je li uživanje ubožne ustanove smatrati za ubožno preskrbo, katera izključuje priposestovanje bivanja v občini po zmislu §-a 2 zgoraj navedenega domovinskega zakona.

Upravno sodišče je to vprašanje potrdilo in pritožbi občine V. ugodilo iz nastopnih razlogov:

S pojmom ubožna preskrba je razumeti vsako oskrbovanje revežev, katero se vrši iz sredstev, v to svrho določenih.

Ubožna ustanova, katero je M. L. za svoje otroke od občine Prage v preteklem desetletju uživala, se sicer ni izplačevala iz splošnih dohodkov te občine, ampak iz posebnega, namreč iz praškega sirotinskega zaklada. Da pa vzlic temu spada uživanje sirotinske ustanove nedvomno v ubožno preskrbo, je razvideti iz §-a 2 navedenega zakona in iz namena, kateremu služi praški sirotinski zaklad.

Besedilo zadnjega odstavka §-a 2 leg. cit ne dopušča dvoma, da zakonodavec iz pojma »ubožna preskrba« ni izločil vseh različnih javnih ustanov in zavodov, ki obstoje v blagor ubogih ali manj imovitih oseb, ker drugače ne bi imelo pomena, da je le malo vrsto — namreč štipendije — izrecno izvzel.

Vprašanje je torej le, spada li praški sirotinski zaklad med take ustanove, katere služijo preskrbi ubožcev. To vprašanje je potrditi, kajti praški sirotinski zaklad, ki je namenjen v podporo popolnoma ali napol osirotelih otrok popolnoma ubogih staršev, ima odločno namen izpolnjevati dolžnost, katera je mestni občini naložena na podstavi zakona z dne 3. decembra 1868 šte. 59 dež. zak. in §-a 25 mestnega štatuta glede preskrbovanja ubožcev. Ta zaklad je občna korist, ker je uživanje teh ustanov na podlagi pravil, od mestnega sveta izdanih leta 1863, le na take pogoje navezано, pod katerimi ima občina dolžnost ubožce preskrbovati, namreč pristojnost in ubožstvo. Upraviteljstvo tega zaklada je v rokah občine, katera mora pri podelitvi ustanov uvaževati vse one ozire, kakor pri upravi občinskega ubožnega premoženja. Oddaja teh sirotinskih ustanov, je le možna na podlagi sklepa občinskega odbora. Obstoj tega zaklada omogoči torej praški občini, izpolnjevati vse one naloge, ki spadajo v njeno področje, pod istimi pogoji in na isti način, ko bi ta zaklad ne obstal in bi se preskrba ubožcev izvrševala iz splošnih občinskih sredstev.

Ta sirotinski zaklad spada torej brez dvoma k napravam javne ubožne preskrbe po zmislu zadnjega odstavka § 2 zgoraj navedenega zakona. Da je pa podelitev te ustanove M. L., oziroma njenim nedoletnim otrokom čin ubožne oskrbe in ne samo začasna podpora, je razvideti nedvomno iz tega, da se sme po pravilih tega sirotinskega zaklada ustanovo podeliti le, ako je dokazano ubožstvo in pridobitna nezmožnost staršev, oziroma sirot, ki so zaradi njih osebnih ali splošnih gospodarskih razmer trajno nezmožni zase, oziroma za svojce, za katere jim je skrbeti, potrebni preživitek si pridobiti, torej takih, ki potrebujejo trajne podpore iz javnih sredstev.

Ker je bila torej M. L. deset let, kakor navaja § 2 domovinskega zakona, v javni preskrbi ubožcev, je izgubila pravico zahtevati vsprejem v domovinsko zvezo občine njenega bivališča, in je bilo ministrski odlok, ki je to pravico priznal, razveljaviti, ker je nezakonit.

(Dalje v prih. letniku).

